

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

19 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:
președinte – Petru Ursache,
judecătorii – Petru Moraru și Ghenadie Nicolaev,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 iulie 2016, în cauza penală în privința lui

Garabișca Alexandru Valeriu, născut la 02 iulie 1983, originar și domiciliat s. Iarova, r-nul Soroca.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 14.03.2016 - 28.04.2016;

Instanța de apel: 23.05.2016 - 13.07.2016;

Instanța de recurs: 14.09.2016 - 19.10.2016.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoreiei Soroca din 28 aprilie 2016, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*, Alexandru Garabișca a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 145 alin. (1) Cod penal, la 6 ani 8 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

A fost dispusă încasarea de la Alexandru Garabișca în contul statului suma de 899 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Alexandru Garabișca la 21 decembrie 2015, aproximativ la ora 01:30, fiind sub influența băuturilor alcoolice, aflându-se în extravilanul s. Cremenciug, r-nul Soroca, fiind martorul unei altercații dintre fratele său Serghei Russu și Marian Maznic, a intervenit în conflict, luând din automobilul personal model VAZ 2109, cu n/î SR AV 977, o armă model IJ 54, cu nr. 1841, calibru 12 mm., deținută ilegal, cu care, intenționat, a efectuat 2 împușcături în direcția în care se afla Marian Maznic, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 161 din 24 februarie 2016, vătămare corporală gravă, în rezultatul căreia ultimul a decedat.

3. Procurorul, a contestat cu apel sentința solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Alexandru Garabișca să fie condamnat în baza art. 145 alin. (1) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis și încasarea de la Alexandru Garabișca în contul statului suma de 899 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

În motivarea apelului a invocat că, prima instanță a stabilit just circumstanțele

cauzei și corect a calificat acțiunile lui Alexandru Garabișca în baza art. 145 alin. (1) Con penal, însă greșit a individualizat pedeapsa aplicată acestuia.

Instanța, la aplicarea pedepsei inculpatului, a reținut că Alexandru Garabișca și-a recunoscut integral vinovăția, s-a căit sincer de cele săvârșite, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii, a reparat benevol paguba cauzată prin infracțiune, însă circumstanțele respective, reprezintă prin sine temeiuri de atenuare a pedepsei, dar nu constituie motive suficiente pentru a aplica inculpatului pedeapsa minimă.

Astfel, prima instanță nu a ținut cont de faptul că infracțiunea incriminată inculpatului face parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave, pedeapsa maximă fiind de 15 ani privațiune de libertate, infracțiunea fiind săvârșită în stare de ebrietate alcoolică, folosind arma de vânătoare pe care o deținea ilegal.

Subsidiar apelantul a invocat că, aplicarea unei pedepse minime cu închisoarea nu este proporțională prejudiciului cauzat de inculpat, or, acesta a săvârșit o infracțiune deosebit de gravă urmată cu decesul unei persoane, acțiune care nu poate fi recuperată în nici un fel.

Doar aplicarea pedepsei maxime cu închisoarea poate duce la corectarea și reeducarea inculpatului, la determinarea unei transformări reale și profunde a conștiinței sale individuale și modificări statornice de durată ale comportamentului său. Aplicarea pedepsei solicitate de acuzare va restabili echitatea socială și va preveni săvârșirea de noi infracțiuni de către inculpat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 iulie 2016, a fost admis apelul, casată parțial sentința, în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Alexandru Garabișca condamnat în baza art. 145 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, i-a fost stabilită pedeapsa 10 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

În rest, sentința a fost menținută.

La adoptarea soluției sale instanța de apel a reținut că, prima instanță corect a dat apreciere circumstanțelor cauzei, corect a reținut fapta săvârșită și corect a calificat acțiunile lui Alexandru Garabișca, însă contrar circumstanțelor cauzei a individualizat pedeapsa penală, fiindcă reducerea pedepsei la limita minimă posibilă nu este echitabilă circumstanțelor cauzei și nu poate atinge atât scopul de corectare a inculpatului, cât și scopul prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni.

La fel, instanța de apel a menționat că, circumstanțele săvârșirii omorului, urmările survenite în urma decesului, cum sunt trei copii minori rămași fără întreținere, confirmă că pedeapsa stabilită de prima instanță este prea blândă.

Mai mult, succesul legal al părții vătămate, Ion Maznic a solicitat stabilirea în privința inculpatului a unei pedepse mai aspre.

Astfel, instanța de apel ținând cont de prevederile art. art. 61, 75 Cod penal, art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, a considerat că, echitatea socială în situația dată poate fi restabilită doar aplicând o pedeapsă la limita maximă posibilă, stabilind inculpatului pedeapsa 10 ani închisoare, nefiind stabilite alte circumstanțe atenuante care ar micșora esențial gradul prejudiciabil al faptei săvârșite.

5. Avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpatul, la 18 august 2016, în temeiul pct. 6), 10), 15) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, au contestat cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivare au invocat că, decizia instanței de apel contravine prevederilor art. art. 61, 76-77, 78 alin. (1) lit. a) Cod penal, or, instanța admitând apelul procurorului și stabilind inculpatului pedeapsa maximă, și-a întemeiat concluzia pe declarațiile succesoriului părții vătămate depuse în instanța de apel, care de fapt nu a contestat sentința și respectiv, argumentele acestuia nu pot servi temei de casare a sentinței.

Suștin recurenții că, prin admiterea argumentelor unei părți care nu a contestat sentința și nu a contrazis constatările primei instanțe, instanța de apel a încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din CțEDO.

Sub acest aspect recurenții au făcut trimitere la hotărârile CEDO în cauza Bimer S.A. vs. Moldova și Grădinar vs. Moldova, unde înalta Curte a statuat că constatările instanțelor inferioare necontrazise de instanțele superioare trebuie considerate drept fapte stabilite.

Conform jurisprudenței CEDO omiterea instanței de a verifica obiectiv argumentele părții, constituie o violare a prevederilor art. 6 din CțEDO, or, în cauza Fomin vs. Moldova, înalta Curte a dispus condamnarea R. Moldova din motivul că „Întrucât instanțele naționale au eșuat să abordeze argumentele și probele reclamantei... Curtea a considerat că cauza nu a fost examinată corespunzător de către instanța națională”.

Consideră recurenții că, nu au fost stabilite circumstanțe agravante care au acordat dreptul instanței de apel de a aplica pedeapsa maximă prevăzută de art. 145 alin. (1) Cod penal coroborat cu art. 364¹ Cod de procedură penală.

5.1. Avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului, la 18 octombrie 2016, în temeiul pct. 6), 10), 15) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a depus recurs ordinar suplimentar, prin care a solicitat casarea deciziei cu menținerea sentinței.

În motivare a invocat că, instanța de apel, la individualizarea pedepsei, nu a ținut cont de faptul că inculpatul se află la prima abatere, s-a căit sincer de fapta săvârșită, a recuperat integral prejudiciul succesoriului părții vătămate, are doi copii minori la întreținere dintre care fiul minor are gradul de dizabilitate accentuată, se caracterizează pozitiv la locul de trai și că nu a cunoscut anterior partea vătămată pentru a avea intenția de a-l omorî, dar a dispus aplicarea pedepsei maxime.

Mai mult, la materialele dosarului este anexată recipisa întocmită de succesoriul părții vătămate, potrivit căreia, ultimul confirmă că i-a fost reparat prejudiciul și că nu are careva pretenții față de inculpat, fapt fiind confirmat de către succesoriul părții vătămate în prima instanță.

Menționează recurentul că, dreptul de aplicare a pedepsei maxime survine din momentul în care inculpatul a săvârșit anterior careva infracțiuni, dar nu în situația în care acesta este la prima abatere și a săvârșit infracțiunea involuntar.

6. Asupra recursului declarat de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpat, la 18 august 2016, a depus referință procurorul care s-a expus pentru respingerea acestuia, indicând că la capitolul individualizării pedepsei instanța de apel a ținut cont de prevederile art. art. 75-78 Cod penal, dar și de limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru fapta săvârșită.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare în baza materialelor din dosar, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestora din următoarele considerente

Cu referire la recursul depus de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpat la 18 august 2016.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent.

Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Colegiul penal menționează că recurenții, drept temei pentru declararea recursului au indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10), 15) Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale și când instanța de judecată internațională, prin hotărâre pe un alt caz, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată și în această cauză, exprimându-și dezacordul cu pedeapsa stabilită de instanța de apel.

Colegiul penal concluzionează că aceste temeiuri nu și-au găsit confirmarea în cauza dată, menționând în acest sens următoarele.

Potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului Cod.

Potrivit art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor, având drept scop restabilirea echității sociale, corectarea acestuia, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnatului, cât și din partea altor persoane.

Mai mult, Colegiul penal remarcă că pedeapsa este echitabilă când ea impune infractorului lipsuri și restricții ale drepturilor lui, proporționale cu gravitatea infracțiunii săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor victimei, statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiune.

De asemenea, pedeapsa este echitabilă și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum și de alte persoane.

O pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

În acest context, Colegiul penal consideră, că la individualizarea pedepsei inculpatului pentru infracțiunea săvârșită, instanța de apel a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 61, 75 Cod penal, ținând cont de gravitatea infracțiunii

săvârșite, care face parte din categoria celor deosebit de grave, circumstanțele săvârșirii infracțiunii, urmările survenite în urma acestuia - trei copii minori rămași fără întreținere, de persoana celui vinovat care la locul de trai se caracterizează pozitiv, are la întreținere doi copii minori, educă singur un copil cu grad de dizabilitate accentuată, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află, circumstanțe agravante nu au fost stabilite.

Totodată, instanța de apel corect a reținut și poziția succesului părții vătămate, care nu are pretenții față de inculpat în partea cheltuielilor legate de funeraliile victimei, deoarece au fost achitate, însă are pretenții față de comportamentul inculpatului, care pe parcursul examinării cauzei, nu a prezentat interes față de copiii minori rămași după decesul victimei și nici nu a întreprins acțiuni de a acorda ajutor acestora, solicitând aplicarea pedepsei maxime posibile, care chiar dacă nu a contestat cu apel sentința, este parte în proces și dispune de dreptul de a se expune asupra recursului procurorului, nefiind astfel încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din CȚEDO.

Mai mult, în ședința de judecată în apel, se discută în contradictoriu atât motivele de apel și combaterea lor, cât și acele erori de fapt și de drept, pe care le-a comis prima instanță, iar art. 413 alin. (4) Cod de procedură penală, prevede că părțile au dreptul la replică cu privire la chestiunile noi apărute în procesul dezbaterilor.

Astfel, atât inculpatul cât și avocatul acestuia în ședința de judecată a instanței de apel, când le-a fost acordat dreptul la replică, nu și-au expus dezacordul cu motivele invocate de succesul părții vătămate, Ivan Maznic întru admiterea recursului procurorului (f.d.21-22, vol.I).

La fel, corect a fost reținut și faptul că, cauza a fost examinată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, inculpatul beneficiind de reducerea cu 1/3 a limitelor de pedeapsă prevăzute de norma incriminată, potrivit art. 364¹ alin. (8) Cod procedură penală, dar și de faptul că, echitatea socială poate fi restabilită doar aplicând pedeapsă la limita maximă posibilă.

Conform art. 78 alin. (1) lit. a) Cod penal, în cazul în care instanța de judecată constată circumstanțe atenuante la săvârșirea infracțiunii, pedeapsa principală se reduce sau se schimbă după cum urmează - dacă minimumul pedepsei cu închisoare prevăzut la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod este mai mic de 10 ani, pedeapsa poate fi redusă până la acest minim.

În același timp, Colegiul consideră necesar a menționa că, prin noțiunea „poate” din textul lit. a) alin. (1) art. 78 Cod penal, aplicarea acestei norme nu trebuie înțeleasă ca o obligație a instanței de judecată care, în persoana judecătorului, conform art. 101, 384 Cod de procedură penală, adoptă soluția, inclusiv și conform propriei convingeri, făcute potrivit prevederilor art. 61, 75, 76, 77, 78 Cod penal.

Referitor la temeiul invocat de recurenți prevăzut de pct. 15) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care au făcut trimitere la hotărârile CEDO în cauzele Bimer S.A. vs. Moldova, Grădinar vs. Moldova și Fomin vs. Moldova, Colegiul penal ține să menționeze că hotărârile nu au aplicabilitate speței în cauză, deoarece instanța de apel a reținut constatările primei instanțe fără a le contrazice, or în baza acestora a fost stabilită pedeapsa inculpatului.

La fel, la examinarea cauzei, după cum a fost menționat, instanța de apel nu a

admis încălcarea art. 6 § 1 din CțEDO, deoarece instanța a examinat argumentele invocate de inculpat și avocatul acestuia, motivând soluția de admitere a recursului și stabilirii inculpatului a pedepsei închisorii la limita maximă prevăzută de norma incriminată, cu aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Potrivit art. 72 alin. (4) Cod penal, în penitenciare de tip închis execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare pentru infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și persoanele care au săvârșit infracțiuni ce constituie recidivă.

În consecință, raportând situația reținută în cauză, la prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul concluzionează că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. art. 414 - 417 Cod de procedură penală, pedeapsa aplicată inculpatului este individualizată corect, este echitabilă și este în concordanță cu scopul pedepsei penale - de a preveni săvârșirea de noi infracțiuni de către inculpat și alte persoane, iar recursul declarat, este vădit neîntemeiat și se apreciază ca inadmisibil.

Cu referire la recursul depus de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului la 18 octombrie 2016.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, decide în unanimitate asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că, recursul este declarat peste termen.

Termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului el urmează a fi respins ca tardiv, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal din 13 iulie 2016 (f.d.21-23, vol.II), a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel în prezența avocatului Serghei Ciolacu și a inculpatului Alexandru Garabișca, cu înștiințarea lor despre pronunțarea și primirea deciziei integrale la 20 iulie 2016.

La ședința de judecată din 20 iulie 2016, a fost pronunțată decizia motivată în prezența avocatului Serghei Ciolacu, inculpatul neprezentându-se (f.d.29, vol.II).

Așadar în speță, termenul de declarare a recursului conform art. 422 Cod de procedură penală, a început să decurgă din 21 iulie 2016, ultima zi pentru declararea recursului fiind 22 august 2016, iar recursul ordinar declarat de avocatul Serghei Ciolacu a fost depus la 18 octombrie 2016, prin urmare, a fost declarat peste termenul de 30 de zile stabilit de lege.

Astfel, raportând situația reținută în cauză la prevederile art. art. 422, 432

alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, rezultă că recursul declarat de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului, este inadmisibil, deoarece este declarat peste termen.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 2), 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpat, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 iulie 2016, în cauza penală în privința lui *Garabișca Alexandru Valeriu*, cel din 18 august 2016, declarat de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului și inculpat, ca fiind vădit neîntemeiat, iar cel din 18 octombrie 2016, declarat de avocatul Serghei Ciolacu în numele inculpatului, ca fiind depus peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 18 noiembrie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Petru Moraru

Ghenadie Nicolaev